

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.21.021/2017/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a dr. Brandt Eszterügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2017. július 5. napján kelt 6.P.21.359/2016/21. számú ítélete ellen a felperes részéről 24. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50 000 (ötvenezer) Ft másodfokú perköltséget, valamint az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak 160 505 (százhatvanezer-ötszázöt) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** (a továbbiakban: alperes) és a felperes 2007. augusztus 13. napján **(kölcshszerződés száma)** számmal jelölt deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 2 700 000 Ft kölcsönt folyósított a felperesnek a **(gpmú frg.rszm.-a)** frsz.-ú Ford Focus típusú személygépkocsi megvásárlása céljából. A felek az egyedi kölcsönszerződésben megjelölték a mértékadó devizanemet (CHF), a törlesztőrészek nagyságát (34 498 Ft), esedékességük időpontjait, az összes törlesztőrészlet összegét (4 139 760 Ft) és a teljes hiteldíjmutatót (10.38 %). A kamat- és az árfolyamváltozás (Kamatváltozás I. és Kamatváltozás II.) elszámolásának módjaként az ún. fix devizakonstrukcióban állapodtak meg.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes **(üzletszabályzat jelölése)**. számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

- I.7.: „Fix deviza konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyam esemény.”
- I.17.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”
- I.22.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam”
- I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”

- **I.24.:** „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján"

- **I. 25.:** „Kamatváltozás:

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1).

- **V.6.:** „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem" nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkor intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euró keresztárfolyamának változása."

- **XI.4. pont:** „Rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetén a Hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztő részletekre jutó kamatváltozás II-t, a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni."

A felperes a szerződést tartalmazó okiratba foglalt nyilatkozatában kijelentette, hogy az egyedi szerződésben és az annak elválaszthatatlan részét képező opciós és adásvételi szerződésben, továbbá az üzletszabályzatot átvette, az abban foglaltakat megismerte, megértette, azokat magára nézve kötelezőnek ismeri el.

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására adásvételi szerződést kötöttek, és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre.

Az alperes a 2014. évi LX. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti elszámolást elkészítette, abban az ügyleti kamatlábat 10,7 %-ban tüntette fel. Az elszámolás felülvizsgálnak minősül.

A szerződés 2016. január 25. napján végtörlesztéssel megszűnt.

A felperes módosított keresetében - a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségére alapítottn - 2 542 084 Ft megfizetésére, és a perbeli gépjármű törzskönyvének a kiadására kérte kötelezni az alperest. A szerződés érvénytelenségét a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi XCII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjaiban foglaltakra, valamint az árfolyamkockázatról történő tájékoztatás hiányára, és az árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek ebből adódó tisztességtelenségére alapította. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte a szerződést hatályossá nyilvánítani azzal, hogy az eddigi teljesítései figyelembevételével a fenti összegű túlfizetése keletkezett. Kifejtette, árfolyam-különbözetet nem köteles fizetni, illetve az legfeljebb 25 %-os mértékig terhelheti, miután az árfolyamkockázatról nem kapott tájékoztatást. Utalt ezen túl arra, hogy az árfolyam-különbözet fizetésére vonatkozó általános szerződési feltételek (Üsz. I.22., I.24., I.25.b., V.6. pont) speciális, az általánostól eltérő rendelkezések, így ezek - külön figyelemfelhívó tájékoztatás hiányában - nem váltak a szerződés részévé.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Elismerte, hogy az ügyleti kamat éves százalékos értéke a szerződésben nem került feltüntetésre, azonban álláspontja szerint ez az érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, ezért kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását a megkötésig visszaható hatállyal akként, hogy a bíróság pótolja az induló ügyleti kamat százalékos értékét, azt

9,17 %-ban határozza meg. Vitatta, hogy a szerződés a felperes által felhozott bármely egyéb okból érvénytelen lenne. Kiemelte, a felperes az árfolyamkockázatra vonatkozóan teljes körű és részletes tájékoztatást kapott, így tudnia kellett, hogy az teljes egészében őt terheli, illetve, hogy annak felső határa nincs.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a peres felek között 2007. augusztus 13.-án létrejött **(kölcsönszerződés száma)** számú kölcsönszerződést a megkötésére visszaható hatállyal érvényessé nyilvánította azzal, hogy az ügyleti kamat éves induló mértéke 9,17 %. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 76 200 Ft perköltséget, továbbá az államnak 162 000 Ft eljárási illetéket.

Határozatának indokolásában megállapította, a peres felek között deviza alapú kölcsönszerződés jött létre, amely az ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya miatt a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján érvénytelen, ezt az érvénytelenségi okot azonban a felülvizsgált elszámolásban szereplő induló ügyleti kamat értékének feltüntetésével kiküszöbölhetőnek ítélte. Rámutatott, a THM éves százalékos mértéke a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően került meghatározásra. Alaptalannak minősítette azt a felperesi hivatkozást, miszerint az árfolyamkockázat viselésére az erről való tájékoztatás hiányában nem kötelezhető. Kifejtette, az Üsz. V.6. pontja, valamint az egyedi szerződés és az Üsz. egyéb vonatkozó rendelkezései alapján - gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett egyértelműnek kellett lennie a felperes számára, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, és az ebből adódó terheket ő köteles korlátlanul viselni. Kiemelte, bár külön kockázatteltáró nyilatkozat nem készült, azonban az üzletszabályzat rendelkezései és a fix devizakonstrukció szabályainak tartalma alapján gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett egyértelműen meg lehetett állapítani, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, aminek viselését a felperes teljes mértékben vállalta is az Üsz. V.6. pontjában foglaltak értelmében. Utalt arra, hogy a szerződés szerint az árfolyamkockázatnak felső korláta nincs, az Üsz. I.23. pontjából a 25. %-os mértékű árfolyamkockázat maximumra nem lehet okszerű következtetést levonni, az a rendkívüli árfolyamesemény meghatározására vonatkozik, e rendelkezéseket a felperes tévesen értelmezte. Rámutatott, miután a szerződés végtörlesztés folytán megszűnt, az alperes köteles volt a törzskönyv és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozat kiadására, így a felperes erre irányuló igénye okafigyottá vált.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával 2 006 317 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy nem terheli árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség, miután a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban Hpt.) 203. § (6) és (7) bekezdésében előírt kötelezettsége ellenére az alperes nem tájékoztatta külön kockázatteltáró nyilatkozatban az ügylet árfolyamkockázatáról, tekintettel továbbá arra, hogy az Üsz. árfolyamkockázat vállalására vonatkozó V.6. pontját nem írta alá, figyelemmel ezen túl e szerződési feltétel és az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF” kitételének érvénytelenségére. Ismételten hivatkozott emellett arra, hogy az árfolyam-különbözet fizetésére vonatkozó üzletszabályzati rendelkezések eltértek a szokásos szerződési gyakorlattól, így azok - a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 205/B. § (2) bekezdésében előírt külön figyelemfelhívó tájékoztatás hiányában - nem váltak a szerződés részévé.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés **alaptalan**.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont következtetése is helytálló, az ítéletábra érdemi döntésével és annak indokaival is egyetért, a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli az alábbiakat.

A felperes álláspontjától eltérően a perbeli szerződés megkötésekor a gazdasági, pénzügyi életben a deviza alapú kölcsönszerződések ismertek, elterjedtek, a szokásos gyakorlat részei voltak. Az azokkal kapcsolatos általános szerződési feltételekben szereplő kikötésekre ezért a felperes figyelmét külön nem kellett felhívni, azok anélkül is a felek szerződésének részévé váltak (BH2016. 178.).

Alaptalan a felperesnek az az álláspontja is, miszerint az árfolyamkockázatról nem kapott megfelelő tájékoztatást, és ebből következően nem terheli árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség. Amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította, a peres felek devizaalapú jogügyletet kötöttek, amelynek lényege, hogy a felek a hitelező és az adós kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kiváló pénznem), és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerová devizanem). E szerződéstípusnál az adós viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig csökkenését eredményezi (6/2013. PJE határozat 1. pont). Mindebből következően a perbeli üzletszabályzat felperes által támadott V.6. pontjában rögzített feltétel a devizaalapú szerződés lényegéhez kapcsolódó - az árfolyamváltozásból eredő - kockázat felperes általi vállalását jelenti, következésképpen a főszoolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek tisztességtelensége az 1959-es Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdése értelmében nem vizsgálható, és a 2009. május 22. napjától hatályos (5) bekezdés szerint is csak akkor állapítható meg, ha az - a szerződés egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve - nem világos, nem érthető. A vizsgálat részletes szempontjait meghatározó 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. fent hivatkozott rendelkezésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Kétségtelen, hogy a Hpt. szerződéskötés időpontjában hatályos 203. § (6) és (7) bekezdésének rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatteltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletre gyakorolt hatását. Önmagában a külön kockázatteltáró nyilatkozat hiánya azonban a szerződés érvényességét nem érinti, ilyen esetben⁰ a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

⁰

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt is, hogy az egyedi szerződésben szereplő feltételek („mértékadó devizanem CHF”, „fix deviza konstrukció”, valamint az Üsz. egyéb rendelkezései

(I.17., I.22., I.24., I.25.b.), és az V.6. pontban foglalt feltétel egyértelműen kifejezésre juttatják a devizaalapú kölcsönzés lényegi sajátosságát, azaz hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot, amelynek nincs felső határa. Helyesen értékelte az elsőfokú bíróság az Üsz. I.23. pontjában meghatározott rendelkezés tartalmát is, amely a rendkívüli árfolyamesemény fogalom-meghatározását rögzíti, annak tartalma pedig nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben afelől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

0

Amint arra az elsőfokú bíróság szintén helyesen utalt, ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz. ún. fix deviza konstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztőrészeket az adósnak a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie. Lényeges emellett, hogy a felperes a szerződéskötéskor választhatott, a fix vagy a normál devizakonstrukció szerint kéri az árfolyam-különbözet elszámolását. A felperes élt ezzel a választási lehetőséggel, az egyedi szerződésben a fix konstrukciót jelölte be. Ahhoz viszont, hogy a két lehetőség között választani tudjon, tisztában kellett lennie a kettő közötti különbséggel, és ebből adódóan magának a devizaalapú konstrukciónak a lényegével, valamint az abban rejlő kockázattal.

0

Helyesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy a felperes számára a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseinek körütekintő és gondos átolvasása alapján felismerhetőnek kellett lennie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek, illetve az árfolyamváltozás valós kockázatot jelent, amely korlátozás nélkül őt terheli. Azt pedig maga a felperes sem állította, hogy az alperestől ettől eltérő tartalmú tájékoztatást kapott volna.

0

Miután a kölcsönszerződés érvénytelensége kizárólag az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének elmaradása miatt volt megállapítható, tekintetbe véve továbbá, hogy ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölése a felek közötti elszámolást nem érintette, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a felperes szerződés érvénytelenségére alapított marasztalási igényét.

0

A kifejtettetekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes - jogi képviselőjével felmerült - másodfokú perköltségének megfizetésére, amelynek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg.

Ugyancsak pervesztességére figyelemmel kötelezte a felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése, valamint az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó 6/1986 (VI. 26.) IM r. 13. § (2) bekezdése alapján az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési eljárás illeték megfizetésére.

Szeged, 2017. december 13.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró

Dr. Bálint Attila sk.
táblabíró

